

REAS
EUSKADI
ekonomia alternatibo
eta solidarioa

II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031

II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031

Egilea: REAS Euskadi

Diseinua eta maketazioa: ojobuey.com

Libreki kopianu, banatu eta komunikatu daiteke obra hau, betiere egiletza aitortzen bada eta merkataritza-helburuetarako erabiltzen ez bada. Obra eratorri bat aldatzen, eraldatzen edo sortzen bada, lizentzia berdinenaren pean baino ezin izango da banatu.

REAS Euskadi Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sarea

Ekonopoloa. Ekonomia Sozial eta Solidarioaren Poloa
Harrobia Plaza 4, 2. 48003 Bilbo Bizkaia

944 160 566

reaseuskadi@reaseuskadi.eus

www.reaseuskadi.eus

@REASEuskadi

AURKIBIDEA

1. AURKEZPENA	02
2. ERAKUNDE BIZIGARRIAK LORTZEKO BIDEAN.....	03
3. I. BIZIGARRI PLANA 2018-2022. EGINDAKO BIDEA	05
4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA JARRAITZEN DUGU	07

1. AURKEZPENA

Jarraian aurkezten duguna REAS Euskadiko erakundeak eta egitura osatzen dituzten pertsonen egindako lan gogorraren emaitza da. I. Planaren¹ ebaluazioan parte hartu duten erakundeek laguntzaz gain, **Aradia**² kooperatibaren laguntza ere izan dugu, berak lagundu baitigu datozen 6 urteetan BIZIGARRI prozesua artikulatuko duten ardatz berriak zehazteko proposamenak jasotzen.

Silvia Piris eta Zaloe Pérez arduratu dira informazio hori guztia antolatzeaz; sei urtean lortu beharreko 3 aldaketa handitan, 8 bidetan eta 20 geldialditan antolatu dituzte, REAS Euskadi etorkizun politiko honetara iristeko: erakunde bizigarrien sare gisa sendotzea.

Dokumentu honek, bere hedadura eta helburuagatik, ezin du bere osotasunean islatzen BIZIGARRI osatzen duten pertsonen erakutsi duten maitasuna eta inplikazioa. Hemendik, eskerrak eman nahi dizkiegu I. Plana indarrean egon den bitartean BIZIGARRI Batzordeko kide izan diren pertsonen, Zuzendaritza Batzordea eta REAS Euskadiko lantaldea osatu duten pertsonen, eta, bereziki, genero-erreferenteari, prozesua bultzatzeagatik eta denbora, baliabideak eta maitasuna eskaintzeagatik. Sareko erakunde bazkideei, korapilatze beldurrik ez izateagatik, eta EkoSolFem-i, gau lainotsuan itsasargia izateagatik.

Eskerrik asko, halaber, pertsona eta erakunde guztiei, erakunde-eraldaketa feministaren proposamen sakon hau gorpuzten laguntzeagatik; prozesuak diseinatzen eta dinamizatzen lagundu diguzue, Ekonomia Sozial eta Solidarioaren printzipioetatik abiatuta eta interkooperazioa elkarrekin eraikitzeke metodologia gisa erabiliz.

Plan hau zeuena ere bada, zuen erakundeetan erabili eta eztabaidatzea nahi dugu, eta planak jasotzen dituen ekintza guztiak bultzatzea.

Edozein kontsulta edo proposamen egiteko, jarri harremanetan gurekin helbide honetan:

reaseuskadi@reaseuskadi.eus

¹ UNA aholkularitzak tarteko ebaluazioa egin zuen 2021ean, eta **Errotik** kooperatibak planaren azken ebaluazioa egin zuen 2024an. www.errotik.org

² www.aradiacooperativa.org

2. ERAKUNDE BIZIGARRIAK LORTZEKO BIDEAN

BIZIGARRI hasiera-hasieratik bilaketa-prozesua izan da. Gure erakundeei begiratzeko eta eraldatu nahi genuena identifikatzeko ahalegina. Arreta jartzea, desberdinkeriak izendatzea, eta, era berean (batez ere), alternatiba modu kolektiboan pentsatzea.

Prozesu horri esker, ikusi ahal izan dugu logika patriarkalak, kapitala-bizitza gatazkak eta menderatze-sistema ugari zeharkatutako erakundeak garela. Feminismoa, ekonomia feminista eta ikuspegi interseksionala izan direla geure burua aztertzeko euskarriak.

Diagnostikoan argitasuna lortu ahala, ikusi genuen analisi horrek galderak birformulatzea eragingo zuela.

*ZER EGINKIZUN DUTE BESTE
ERAKUNDE BATZUEK BESTE
EKONOMIA BATZUETAN? NOLA
PENTSATZEN DUGU EMAKUMEEN
ETA IDENTITATE EZ-NORMATIBOAK
DITUZTEN PERTSONEN PARTE-
HARTZEA BAZTERTZEN EZ
DUTEN ERAKUNDEETAN? ZER
EGIN DEZAKEGU ETA ZER EGIN
NAHI DUGU BENETAN GUSTURA
EGONGO GAREN TOKIAK
LORTZEKO?*

2. ERAKUNDE BIZIGARRIAK LORTZEKO BIDEAN

Hori guztia oinarritzat hartuta sortzen da **erakunde bizigarrien** proposamena, eraikitze-bidean dagoen esparru bat, norantz jo behar dugun adierazten diguna eta egiten ari garen urratsak aztertzeko bide-erakuslea. Ekonomia Sozial eta Solidarioko erakundeentzako proposamen komuna, baina horietako bakoitzaren errealitatearen arabera doitua eta pentsatua izateko aukera ematen duena. Gure ustez, erakunde bizigarriek...

Arreta jartzen dute eta saiatu egiten dira banakako alderdien, alderdi kolektiboen eta proiektuaren alderdien arteko lotura orekatua ehuntzen

Balio jakin batzuk (lankidetzak, erantzukidetasuna...) lehenesten dituzte

Lana eta zaintza pentsatzeko forma alternatiboak garatzen dituzte (irekiak, malguak, askotarikoak, demokratikoak)

Parte-hartzea ahalduztzen dute eta elkarlanaren bidezko beste lidergo batzuk eraikitzen dituzte

Ez dute arreta emaitzetan soilik jartzen, baizik eta beren egiteko moduak kritikoki pentsatu eta aztertzen dituzte, erakunde-ongizate handiagoa lortzeko

Indarkeria-egoerei aurre egiteko indarguneak garatzen dituzte eta lan-giroa zaintzen dute

Lan-eskubideen esparrua zabaltzen eta sakontzen dute

Eta gehiago...

Izan ere, ez dago gure erakundeak ulertzeko modu bakarra, baina bai errotik eraldatzeko premia partekatua. Ez dago errezetarik, ezta definizio itxirik ere, baina bai pilatutako esperientzia handia.

Hemen dituzue Bizigarri prozesuan eman ditugun urratsak.

3. I. BIZIGARRI PLANA 2018-2022. EGINDAKO BIDEA

2018-2022 aldirako BIZIGARRI Plana³ sarearen diagnostiko sakon batetik sortu zen, eta funtsezko bultzada izan da gure eraldaketa feministarako, REAS Euskadin feminismoa identitatean, jardunbidean eta harremanetan txertatzen lagundu baitigu. Plan horren bidez, 51 ekintza gauzatu dira, 13 jarduketa-ardatzetan antolatuta, genero-desberdinkeriei, botere-harremanei eta erakunde bizigarriago, bidezkoago eta erantzukideagoak lortzeko beharrari buruzko kontzientzia indartzen laguntzeko.

Lorpen nabarmenen artean daude feminismoa antolakuntza-esparruetan sartzea, prestakuntza- eta hausnarketa-guneak irekitzea, parte-hartzea eta komunikazioa hobetzea, indarkeria matxistei aurrea hartzeko eta horiei aurre egiteko tresnak garatzea eta koordinazio-egitura horizontalagoak eta erantzukideagoak lortzea eta feminismoen alde egiten dugun apustu politikoarekin bat datorren sarearen gobernantza-eredurantz aurrera egitea.

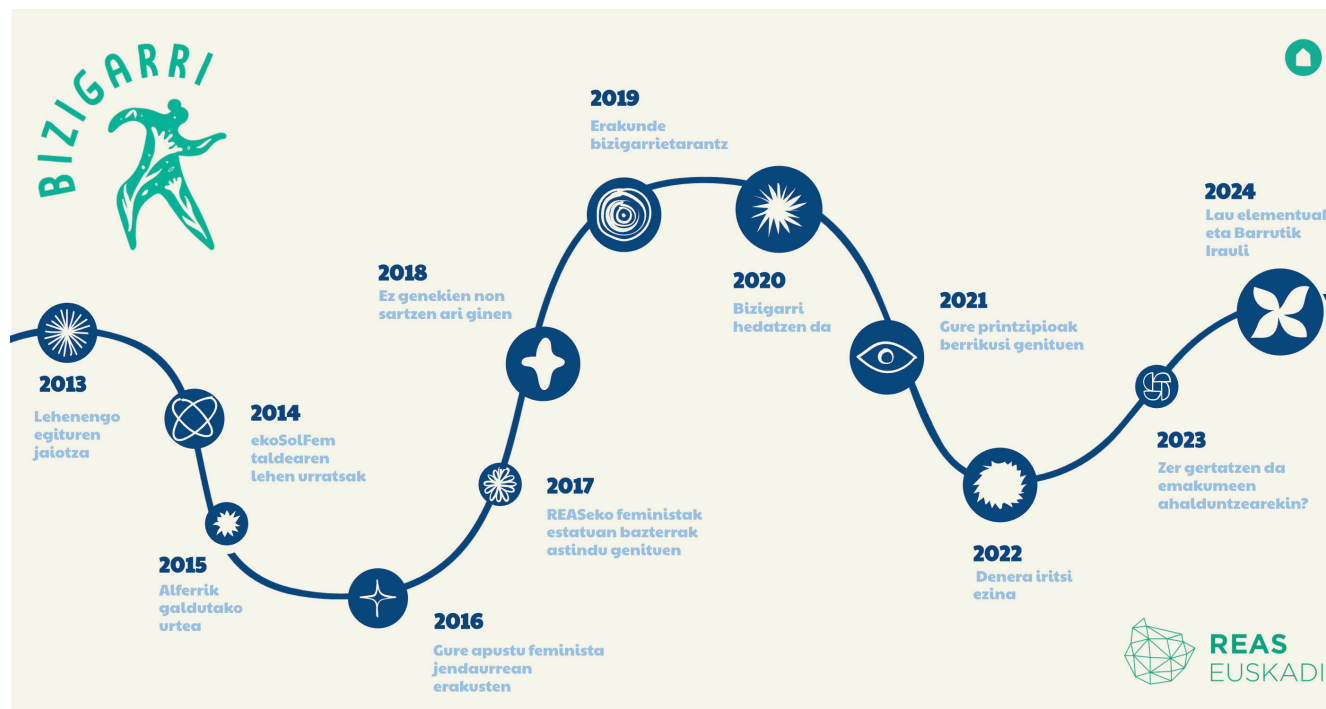
Beste Plan bat zehaztu behar dugun honetan, atzera begiratu eta egindako bidea aztertu nahi izan dugu. Lorpen kolektiboak ospatu, handiak zein txikiak, eta egindako urrats bakoitzak gure sarea benetan eta modu esanguratsuan eraldatzen lagundu duela aintzatetsi, eta gurekin bat egiten duen erakunde berri bakoitzak, entzuten den ahots berri bakoitzak, BIZIGARRIren benetako inpaktu iraunkorra indartzen duela aintzatetsi.

³ Plan hori 2023an ere erabili zen. Bi ebaluazio egin dira, bata tartekoa 2021ean, eta bestea 2024an.

3.1. BIZIGARRI PLANA 2018-2022. EGINDAKO BIDEA

Horretarako, BIZIGARRIren denbora-lerro bat diseinatu dugu, gure erakunde-eraldaketa feministako prozesuaren mugarri nagusiak aurkezten dituenak. Denbora-lerroa gure webgunean kontsulta daiteke.

<https://reaseuskadi.eus/eu/bizigarri/>

I. Bizigarri Plana 2018-2022

<https://reaseuskadi.eus/eu/mediateka/bizigarri-reas-euskadiren-genero-ekitatearen-aldeko-plana-2018-2020/>

II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031 06

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA JARRAITZEN DUGU

EBALUAZIOTIK BIZIGARRI ZIKLO BERRIRA: ETORKIZUN POLITIKOA

BIZIGARRI Planaren ebaluazioa hausnarketa- eta ikaskuntza- ariketa kolektiboa izan da, eta horri esker identifikatu ahal izan dira bai lortutako aurrerapenak, bai REAS Euskadiren eraldaketa feministako prozesuan oraindik ditugun korapiloak eta erronkak. Ebaluazioak erakutsi digu nabarmen aurreratu dugula feminismoa erakunde-identitatean txertatzen, jardunbide feministak bultzatzen eta lan- eta harreman-baldintzak hobetzen; eta, aldi berean, adierazi digu oraindik ere

desberdinkeriak daudela esparru politikoez jabetzean, zailtasunak daudela prozesu batzuk tresna partekatuen bidez gauzatzeko, eta erronkak daudela denboran zehar izandako aldaketei eusteko gainkargarik sortu gabe.

Ikaskuntza horiek agerian uzten dute eraldaketa feminista ez dela finkatzen aldizkako ekintzen edo printzipio-adierazpenen bidez soilik, baizik eta **erakundearen bizigarritasun-baldintzen** eraikuntza jarraituaren bidez: espazio seguruak, harreman zainduak, esparru etiko argiak, erantzukidetasuna egituretan eta bizitzarekin bateragarriak diren erritmoak.

Irakurketa horretatik abiatuta, Bizigarri ziklo berria ez da hausturatzat hartzen, aurreko prozesuko ikaskuntzak biltzen dituen **jauzi kualitatiboa** da. Plan berri honen helburu politikoa da REAS Euskadi **erakunde bizigarrien** sare gisa sendotzea, Ekonomia Sozial eta Solidarioaren printzipioekin bat datozen jardunbide feminista intersektionalei eusteko gai diren erakundeen sare gisa.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA JARRAITZEN DUGU

II. Plan hau egituratzen duten **hiru aldaketa nagusiak** zuzenean bat datoz ebaluazioaren ikaskuntzekin: identitate feminista intersektional partekatua finkatzea; zainketak eta lanaren jasangarritasuna erdigunean kokatuko dituen lan-politika feminista finkatzea; eta parte-hartze feminista, komunikazio koherentea eta etengabeko ikaskuntza kolektiboa ahalbidetzen duten espazioak, prozesuak eta tresnak indartzea.

BIDAIA JARRAITZEN DUGU, LURREZ, ITSASOZ ETA AIREZ

II. Bizigarri Plan hau erakunde bizigarriagoetarako bidaia kolektiboa izateko sortu zen. Lurrez, itsasoz eta airez egiten den bidaia bat, erakunde bat eraldatzeko, balioak errotu, bidaiaren baldintzak zaindu eta ikasteko eta partekatzeko begirada zabaltzeko behar delako.

Lurrez (1. aldaketa). Oinarri komunak finkatzen ditugu, elkarrekin bidea egiten dugu, eremua aztertzen dugu eta **identitatea** eraikitzen dugu.

Itsasoz (2. aldaketa). Mugimenduan orekari eusten ikasten dugu, bidaia zaintzen dugu eta gure **lan-politikaren** konplexutasunetan murgiltzen gara eta sakontzen dugu.

Airez (3. aldaketa). Ikuspegia zabaltzen dugu, **konektatzen dugu, komunikatzen dugu eta ikasten dugu** aurrera egiten jarraitzeko.

Bidaia hau ez da lineala edo indibiduala, kolektiboa, kokatua eta bizia baizik, eta geldialdiak eginez, norantz goazen aztertuz eta bidaiatzen dutenak zainduz egiten da. Horrela, dokumentu honetan honako hauek zehazten ditugu:

Aldaketak: epe luzera lortu nahi ditugun helmugak markatzen dituzte, izan nahi dugun REAS Euskadi.

Bideak: Planaren aldian helmuga horietara iristeko elkarrekin egiten ditugun bideak, prozesu estrategikoak, dira.

Ekintza-ardatzak: ibilbide horretan egin behar diren geldialdiak, pausatzeko, aztertzeko, ikasteko eta aurrera egiten jarraitzeko aukera ematen diguten mugarriak.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA JARRAITZEN DUGU

MAPA BAT GURE BIDAIARAKO

Plan hau 6 urterako bidaia gisa pentsatu da, 2026tik 2031ra. Horrek esan nahi du gure aldaketak, bideak eta ekintza-ardatzak indarrean egongo direla denbora-tarte horretan. Esan bezala, proposamen zabalak, sakonak eta sarearen errealitatean eta esperientzian txertatuak dira, denbora-tarte horretan abian egoteko.

Esparru orokorrago horretatik errazago gauzatu daitekeen esparru zehatzagora igarotzeko, **bi urtez behingo plan operatiboak** izango ditugu (hiru guztira). Bi urtean behin, egin beharreko jarduketaren plangintza zehatzagoa egingo dugu, bidaia-ibilbide zehatz bat, gure bide eta aldaketetan aurrera egin ahal izateko.

Bi urtez behingo plan operatiboak bizirik dagoen planera hobeto egokitzen diren tresnak dira. Gainera, etengabeko azterketa eta ikaskuntza Bizigarriren berezko osagai gisa txertatzeko aukera ematen digute.

Bi urtez behingo plan operatibo bakoitzak **tarteko ebaluazio**-une bat izango du. Tarteko ebaluazio horretan, betetze-maila aztertu ahal izateaz gain, lehenetsitako ekintzen eragina eta hurrengo aldietarako ikuspegian, tresnetan eta adierazleetan egin daitezkeen egokitzapenak aztertu ahal izango ditugu. Tarteko ebaluazioetarako aurreikusita dago laguntza-saio puntualak kontratatzea, informazio kualitatiboa biltzeko Plan honen garapenean inplikazio zuzena duten sareko guneetatik eta pertsonengandik. Sei urteko Planaren ondoren, kanpoko erakunde batek azken ebaluazioa egitea aurreikusi da.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA JARRAITZEN DUGU

II. Bizigarri Plan honen hedapenak gune eta pertsona arduratsuak behar ditu. Irudi honetan dituzu Planak izango dituen pertsonak eta lekuak:

	Zer egiten du	Noiz
Zaindaria	Plana bultzatzea	Plan osoan
Tripulazioa	Plana bultzatzea eta babestea	Lau une urtean
Iparrorratzak	Jarraipena, orientazioa eta proposamena	Bi une urtean
Portua	Baliozkotzea eta erabaki kolektiboak	Une bat urtean

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA JARRAITZEN DUGU

BIZIGARRI IBILBIDEAREN ZAINDARIA

Ibilbidearen Zaindariak ez du norabidea erabakitzen eta ez du helmuga baliozkotzen, baina bidaiak posible eta koherentea izaten jarraitzen duela ziurtatzen du.

Nork:

Gure Bizigarri erreferentea (edo sareko genero-erreferentea).

Eginkizunak:

Planaren kudeaketa operatiboa bultzatzea.

Ekintzen eguneroko gauzatzea koordinatzen du, geldialdiak aktibatzen direla, epeak betetzen direla eta konpromisoek bere horretan jarraitzen dutela ziurtatzen du.

Bizigarri Tripulazioari laguntzea.

Tripulazioari laguntza teknikoa eta metodologikoa ematen dio. Horretarako, tresnak eta informazioa ematen dizkio eta eguneroko lanaren jarraipena egiten du.

Planaren aurrerapenaren etengabeko jarraipena egitea.

Bidearen eta Geldialdien garapen-mailari buruzko informazioa jasotzen du, eta alertei,

atzerapenei edo doikuntza-beharrei aurrea hartzen die.

Espazioen arteko zubi izatea.

Tripulazioa Bidaiaren Iparrorratzarekin eta Portu Komunarekin konektatzen du, eta horrela informazio-fluxua erraztu eta bikoiztasunak saihesten ditu.

Ikaskuntzak dokumentatzea eta sistematizatzea.

Prozesuko ikaskuntzak jasoko direla eta taldearen feedbacka eta baliozkotzea jasotzeko prestatuko direla bermatzen du.

Erritmoak eta kargak zaintzea.

Prozesuaren jasangarritasuna zaintzen du.

Noiz:

Plan osoan.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA JARRAITZEN DUGU

BIZIGARRI IBILBIDEKO TRIPULAZIOA

Bizigarri bidaia babesten duen espazioa da. Planaren garapenean erantzukizun eta inplikazio handiena hartzen du bere gain, eta ibilbideak aurrera egiteaz arduratzen da, erakunde bizigarrien printzipioekin modu koherente eta erantzukidean.

Nork:

Espazio honetan, **genero-erreferentek**, **koordinazio taldeko pertsona batek** (lan-politika feministaren arloko erreferentea) eta **Zuzendaritza Batzordeko pertsona** batek (feminismoen arloko erreferentea) parte hartzen dute.

Eginkizunak:

Beharrak, zailtasunak eta aukerak detektatzea. Ibilbidean zehar sortzen diren oztopoak, tentsioak eta ikaskuntzak identifikatzen ditu, baita Planaren inpaktua hobetzeko edo indartzeko aukerak ere.

Geldialdiak eta iristeko uneak

prestatzea. Bi urtez behingo plan operatiboetarako ideia berriak biltzeko lekua da.

Bidaia zaintzea. Kontuan hartzen ditu inplikaturako pertsonen denborak, lan-kargak eta ongizatea (batez ere ibilbidearen Zaindariarena), eta zaintza-politikarekin eta proiektuaren jasangarritasunarekin bat datozen jardunbideak sustatzen ditu.

Bidaiaren aurrerapena

dokumentatzea. Jarraipen- eta egiaztatze-uneetarako informazio erabilgarria kontratatzen da.

Noiz:

Hiru hilean behin, urtean lau unetan.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA JARRAITZEN DUGU

BIZIGARRI BIDAIAKO IPARRORRATZAK

Ibilbidea behatzeaz, testuingurua irakurtzeaz, aurrerapenak eta zailtasunak aztertzeaz eta, behar denean, doikuntzak, ideia berriak edo norabide-aldaketak proposatzeaz arduratzen diren espazioak dira.

Nortzuk:

Bi espazio, **Ekosolfem**, sareko gune feminista; eta **Zuzendaritza Batzordea**, batzarren arteko erabaki-organismo gorenaren. Zuzendaritza Batzordean koordinazio taldeak ere parte hartzen du.

Eginkizunak:

Planaren aldizkako jarraipena egitea. Bidearen eta Geldialdien aurrerapena aztertzen du, informazio sistematizatua oinarri hartuta.

Doikuntzak eta lan-ildo berriak proposatzea. Hobekuntzak, Geldialdiak edo ekintza berriak iradokitzen ditu, Planari bizirik eusteko.

Ikuspegi estrategikoa eta kritikoa

ematea. Hainbat ikuspegi txertatzen ditu, tentsioak, arriskuak edo inkoherentziak detektatzen ditu eta gomendioak ematen ditu.

Bidaiaren koherentzia politikoa

zaintzea. Aldaketak, epe luzerako helmugak diren aldetik, begien bistatik ez galtzen laguntzen du. Prozesuaren koherentzia feminista zaintzen du, eta sarearen printzipioekin lotura izateaz arduratzen da.

Portu Komunera itzultzeko uneak

prestatzea. Batzarrak erabaki informatuak hartu ahal izatea errazten du.

Noiz:

Bi une urtean espazio bakoitzeko.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA JARRAITZEN DUGU

PORTU KOMUNA

Ez da amaiera, baizik eta elkarrekin bidaiatzen jarraitzeko modua erabakitzen den lekua.

Nork:

Batzarra Bizigarri bidaiaren helmugako espazioa da, azterketa eta legitimazio kolektiborako lekua.

Eginkizunak:

Planaren aurrerapenak eta ikaskuntzak baliozkotzea. Egindako ibilbidea ezagutu eta berresten du.

Erabaki estrategikoak hartzea.

Doikuntza garrantzitsuak, norabide-aldaketak edo lehentasun estrategiko berriak onartzen ditu. Bi urtez behingo plan operatiboak onartzen ditu.

Bizigarrirekiko konpromiso kolektiboa berrestea. Planaren izaera politikoa eta partekatua indartzen du.

Plana eta sarearen bizitza bat

datozela zaintzea. Bidaia erakundeen behar eta balioekin bat datorrela bermatzen du.

Noiz:

Urtean behin, ohiko batzarrean.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA LURREZ

1. ALDAKETA

REAS Euskadik identitate eta jardunbide feminista interseksionala finkatu du sarean, Erakunde bizigarrien kontzeptuaren inguruan

I. BIZIGARRI Planaren ebaluazioak berresten du REAS Euskadik aurrerapen esanguratsuak lortu dituela feminismoa bere erakunde-identitatean txertatzeko eta sarean jardunbide feministak bultzatzeko. Ekonomia Sozial eta Solidarioaren (ESS) Printzipioen Gutuna ikuspegi kritiko feministatik berrikustea eta onartzea funtsezko mugarria izan da, genero-ekitatearekiko konpromiso kolektiboa indartzeko eta erakunde bazkideei erreferentzia-esparru partekatu bat eskaintzeko.

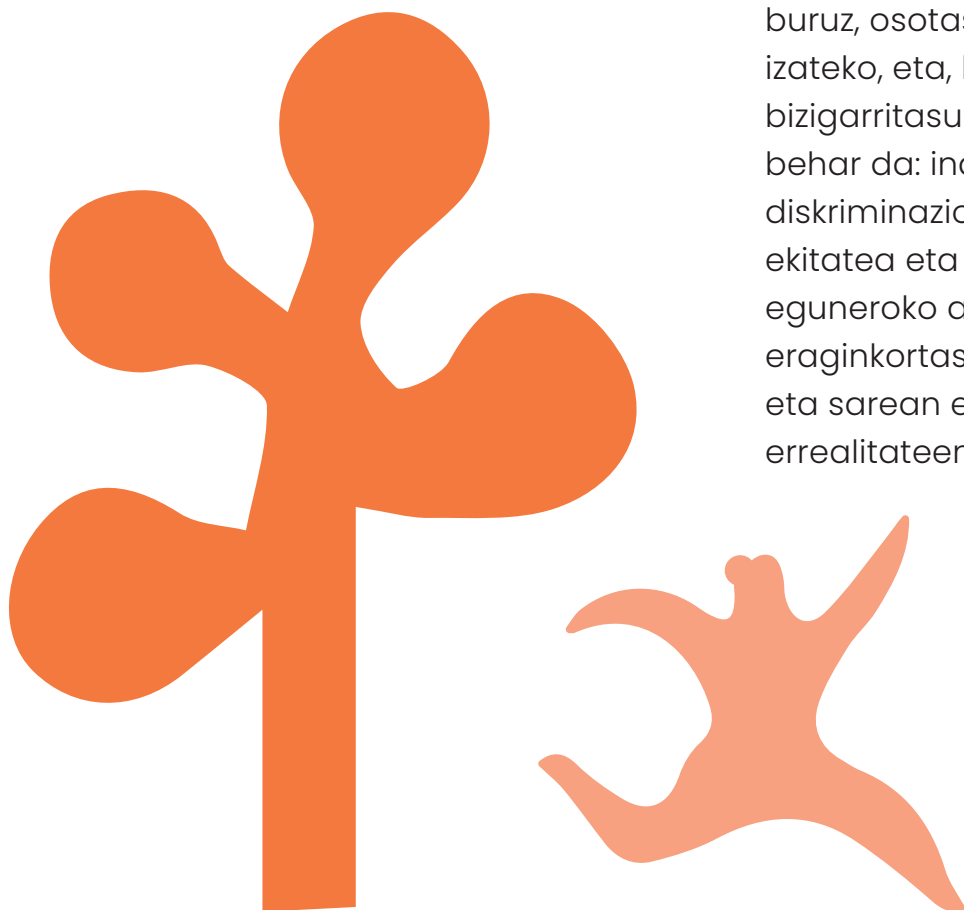
Era berean, lehen planaren indarraldian egindako sentsibilizazio- eta prestakuntza-prozesuak lagungarriak izan dira kontzientzia feminista zabaltzeko eta gure eguneroko jardunbideetan aldaketak sortzeko.

Aldi berean, ebaluazioak agerian uzten du aurrerapen horiek **desberdinkeriekin batera gertatzen direla jabetze-mailetan, esparru politikoak tresna zehatzetan gauzatzeko gaitasunean eta prozesuek denboran duten jasangarritasunean.**

Ikaskuntza horietatik abiatuta, aldaketa hori lurrez egindako bidaiatzat hartzen da, sustraietan, lurralde partekatuan eta elkarrekin bidea egitean arreta jartzen duen bidaiatzat.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA LURREZ

Huraosatzen duten hiru bideek oinarri etiko komun bat finkatu nahi dute, erakunde bizigarriei buruz, osotasunean, hitz egin ahal izateko, eta, horretarako, gutxienez, bizigarritasuna honela ulertu behar da: indarkeria matxistak eta diskriminazioak desagerraraztea, ekitatea eta erantzukidetasuna eguneroko arau eta tresnetan eraginkortasunez txertatzea, eta sarean elkarrekin bizi diren errealitateen aniztasuna aitortzea.

Zehaztutako geldialdiak zuzenean bat datoz ebaluazioan identifikatutako erronkekin: espazio seguruak bermatu beharra parte hartzeko oinarritzko baldintza gisa; BIZIGARRI esparru etikoaren argitasuna eta jabetzea indartzea; Ekonomia Sozial eta Solidarioaren esparruak zabaltzea ikuspegi feminista interseksionala kontuan hartuta; eta erakundeen gaitasunak indartzea, tamainaren, ibilbidearen eta jarduketa-eremuaren aniztasunaren arabera. Azkenik, lankidetzaren feminista funtsezko estrategia gisa planteatzen da identitate-adierazpen hutsa izan ez dadin, baizik eta lurralde komunean kolektiboki bizi eta eraiki dadin.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA LURREZ

1.1. BIDEA

BIZIGARRIren inguruan esparru etiko partekatu bat zehaztea eta finkatzea, sarearen identitatea indartzeko eta erakunde bazkideen atxikimendua sustatzeko.

GELDIALDIA	ARDURADUNA	PARTE-HARTZAILEAK	ADIERAZLEA
1.1.1 Sexismoa, sexuari eta generoari lotutako arrazoiek eragindako diskriminazioak eta indarkeria matxista eta sexualak desagerraraztea, erakunde-bizitzaren oinarri gisa.	Zaindaria	Zuzendaritza Batzordea, talde teknikoa, erakunde bazkideak.	- Indarkeria matxistak prebenitzeko eta horiei aurre egiteko protokoloak dituzten erakundeen kopurua. - Segurtasunaren eta zaintzaren pertzepzioa sareko espazioetan.
1.1.2 Genero-ekitatea eta erantzukidetasuna txertatzea sarearen oinarri etiko gisa, eta BIZIGARRI ikuspegia txertatzea elkarbizitzarako tresnetan.	Tripulazioa	Zuzendaritza Batzordea, talde teknikoa, lantaldeak.	- Erakundeek elkarbizitzarako esparru etikoen eta tresnen argitasunari buruz duten hautematea. - Gatazken kudeaketan hautemandako aldaketak. - Gobernu-organismoak (KT, Zuzendaritza Batzordea eta batzarra) ikuspegiaren zenbateraino jabetzen diren.
1.1.3 Erakundeak identitateari eta Bizigarri konpromisoei atxikitzea.	Iparrorratza: Zuzendaritza Batzordea (komunikazio arduradunaren laguntza)	Bizigarri zaindaria, talde teknikoa eta erakunde bazkideak.	- Egindako sentsibilizazio-ekintzen kopurua. - Barrutik Irauli, indarkeria matxistei aurre egiteko jardueraren protokoloa ekimenari atxikitako erakundeen %. - Identifikatutako erresistentzia eta motibazioen analisi kualitatiboa. - Esparru etikoa ezagutzen duten erakundeen %.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA LURREZ

1.2. BIDEA

REAS Euskadi Ekonomia Sozial eta Solidarioan (ESS) sentsibilizatzeko, prestatzeko eta hausnarketa kolektiboa egiteko gune gisa sendotzea, ikuspegi feminista intersektionala oinarritzat hartuta.

GELDIALDIA	ARDURADUNA	PARTE-HARTZAILEAK	ADIERAZLEA
1.2.1 ESSren esparruan eta agendan alderdi berriak txertatzea, ikuspegi intersektionala oinarritzat hartuta: sexu- eta genero-aniztasuna, antirrazismoa, beste maskulinitasun batzuk, dekolonialtasuna eta beste bizikidetzak-eredu batzuk.	Iparrorratza: Ekosolfem	Zuzendaritza Batzordea, talde teknikoa, lantaldeak eta erakunde bazkideak.	- Egindako diagnostikoen kopurua eta sortutako hausnarketa-guneak. - Agendan txertatutako ikuspegi aniztasuna. - Erakundeek prozesuak beren aniztasunera egokitzen direla hautematea.
1.2.2 Erakunde bazkideen gaitasunak indartzea ikuspegi intersektionala kontuan hartuta (tamainaren, ibilbidearen, jarduketaren-eremuaren eta abarren arabera).	Zaindaria	Zuzendaritza Batzordea, lantaldeak, erakunde bazkideak eta talde teknikoa.	- Egindako prestakuntza-ekintzak. - Gaitasunak indartu dituztela adierazi duten erakundearen %. - Erakundeek prozesuak beren aniztasunera egokitzen direla hautematea.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA LURREZ

1.3. BIDEA

Ekonomia Sozial eta Solidarioan jardunbide feministak gauzatzeko erakundeen arteko lankidetza bultzatzea.

GELDIALDIA	ARDURADUNA	PARTE-HARTZAILEAK	ADIERAZLEA
1.3.1 Lankidetza feministako espazioak sortzea, esperientzia eta tresna bertutetsuak ezagutzeko eta jardunbide egokiak trukatzeko.	Zaindaria	Zuzendaritza Batzordea, erakunde bazkideak, lantaldeak eta talde teknikoa.	• Sortutako topaketen kopurua eta lankidetza-espazioen kopurua. • Sortutako topaketen eta espazioen kalitateari eta erabilgarritasunari buruzko hautematea. • Erakundeen artean partekatutako ikaskuntzak.
1.3.2 Lankidetza hori sustatuko duten metodologiak eta tresnak garatzea.	Zaindaria	Zuzendaritza Batzordea, talde teknikoa, lantaldeak.	• Garatutako tresnen kopurua. • Erabilitako metodologiaren eta tresnen erabilgarritasunari eta erakunde bazkideen aniztasunera egokitzeari buruzko hautematea.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA ITSASOZ

2. ALDAKETA REAS EUSKADIK lan- politika feminista finkatu du erakunde bizigarriak eraikitze ardatz estrategiko gisa

Ebaluazioak erakusten digu BIZIGARRIK eraldaketa sakonena eragin dituen eremuetako bat baldintza materialen, lanaren antolaketaren eta barne-zainketen inguruan egindako lanaren eremua izan dela. Lan-politikari buruzko hausnarketa kolektiboa ikuspegi feministatik, tresnen garapena (LAN BIZIGARRIAK tresna, adibidez) eta lan-jardunaren gure ebaluazioa lagungarriak izan dira ekitatea hobetzeko, desberdinkeriak ikusarazteko eta lan-eredu bidezkoago eta jasangarriago baterantz aurrera egiteko.

Egitura horizontalago baterako trantsizioak, zalantzarik gabe, aurrerapen nabarmena ekarri du, baina, era berean, tentsioak sortu ditu, eta tentsio horiek leuntzeko koordinazio kolektiborako espazioak eta tresnak indartu behar dira.

Ikaskuntza horietatik abiatuta, aldaketa hori itsas bidaiatzat hartu da, eta arreta jarriko da bidaiaren baldintzetan, erritmoetan, mareetan eta norabideari eusteko behar diren zainketetan. Zehaztutako hiru bideek aukera ematen dute elkarlaneko koordinazio erantzukidea indartzeko, taldearen lan-baldintzen eta baldintza materialen azterketa kolektiborako eta, azkenik, sareko erakundeek partekatutako lan-politika feministaren esparru politiko zabalagoa sendotzeko.

Bidaia honetako geldialdiak ebaluazioan hautemandako korapilo hauek askatzeko egingo dira: gatazkak kudeatzeko eta taldea zaintzeko tresnak indartzeko beharra; lan-baldintzei buruzko eztabaidarako eta adostasunerako espazio kolektiboak sortzeko beharra; eta erakunde aliatuekin batera laneko jardunbide feministak probatzeko, sistematizatzeko eta proiektatzeko beharra. Horrela, lan-politika ez da soilik barne-neurri multzo gisa finkatzen, baizik eta **erakunde-bizigarritasunaren ardatz estrategiko gisa** eta Ekonomia Sozial eta Solidariarako **erreferentzia politikoko gune gisa**.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA ITSASOZ

2.1. BIDEA

Lantalde horizontal, kohesionatu eta erantzukide batean oinarritutako elkarlaneko koordinazio-eredua indartzea.

GELDIALDIA	ARDURADUNA	PARTE-HARTZAILEAK	ADIERAZLEA
2.1.1 Koordinazio kolektiboa garatzea eta erantzukizunen eta zereginen banaketan sakontzea, erantzukizuna eta zaintza oinarritzat hartuta.	Tripulazioa (koordinazio taldearen laguntza)	Zuzendaritza Batzordea eta talde teknikoa.	• Koordinazio kolektiboko guneen kopurua. • Koordinazio kolektiboko egituraren egindako aldaketak. • Koordinazio taldearen barruan zereginen eta erantzukizunen banaketan oreka hautematea. • Elkarlaneko koordinazioan, jardunbide feminista gisa, sareko erakundeek duten aintzatespen-maila.
2.1.2 Gatazkak kudeatzeko eta lantaldea zaintzeko gaitasunak eta tresnak indartzea.	Zaindaria	Talde teknikoa eta Zuzendaritza Batzordea.	• Egindako tresna eta/edo prestakuntza kopurua. • Koordinazio taldeak zaintza eta jasagarritasunari buruz duen hautematea.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA ITSASOZ

2.2. BIDEA

Taldearen lan-akordioak berrikustea eta indartzea, zaintzak, ekitatea eta lanaren jasangarritasuna erdigunean jarriko dituen ikuspegi feminista kontuan hartuta.

GELDIALDIA	ARDURADUNA	PARTE-HARTZAILEAK	ADIERAZLEA
2.2.1 Lantaldearen lan-baldintzei eta baldintza materialei buruzko eztabaidei ekitea.	Tripulazioa (pertsonek kudeatzeko arduradunaren laguntza)	Talde teknikoa eta Zuzendaritza Batzordea.	- Egindako eztabaiden edo garatutako espazio kolektiboen kopurua. - Talde barruko lan-baldintzei eta baldintza materialei buruz lortutako adostasun-maila. - Lantaldeak lan-baldintzei eta baldintza materialei buruz duen hautemate positiboa.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA ITSASOZ

2.3. BIDEA. Lan-politika feministarako printzipioen eta akordioen esparruan sakontzea eta proiektzioa egitea.

Bide horretan Mugarik Gabe eta SETEM Hego Haizea erakundeak ditugu bidaide, eta 2021etik bultzatzen dugu lan-ildo hori haiekin batera. Bi erakunde horiek, REAS Euskadirekin batera, ekintza-ardatz hori dinamizatzen duen taldeko kide dira (LPF taldea).

GELDIALDIA	ARDURADUNA	PARTE-HARTZAILEAK	ADIERAZLEA
2.3.1 Lan-jardunbide feministak probatzea eta sistematizatzea (laborategia).	Zaindaria eta Lan Politika Feministako taldea (LPF)	Erakunde bazkideak, Zuzendaritza Batzordea, lantaldeak eta talde teknikoa.	• Probatutako jardunbideen kopurua. • Laborategiko ikaskuntza sistematizatuak.
2.3.2 Lan-politika feministari buruzko hausnarketa eta tresnak zabaltzea.	Zaindaria eta LPF taldea	Erakunde bazkideak, Zuzendaritza Batzordea, lantaldeak eta talde teknikoa.	• Egindako materialen kopurua. • Taldeak lan-politika feministari dagokionez lortu duen jabetze-maila. • Lan-politika feministarako printzipioen eta akordioen esparruaz jabetzen diren sareko erakundeen kopurua.
2.3.3 Lan-politika feministaren inguruan aliantzak eraikitzea.	Zaindaria eta LPF taldea	Erakunde bazkideak, Zuzendaritza Batzordea, lantaldeak eta talde teknikoa.	• Aliantza berriak egin zaizkien eragileen kopurua eta eragile motak. • Sortutako aliantzen balio estrategikoa.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA AIREZ

3. ALDAKETA

REAS Euskadik partaidetza feminista, komunikazioa eta ikaskuntza kolektiboa bultzatzen duten espazioak, prozesuak eta tresnak finkatu ditu

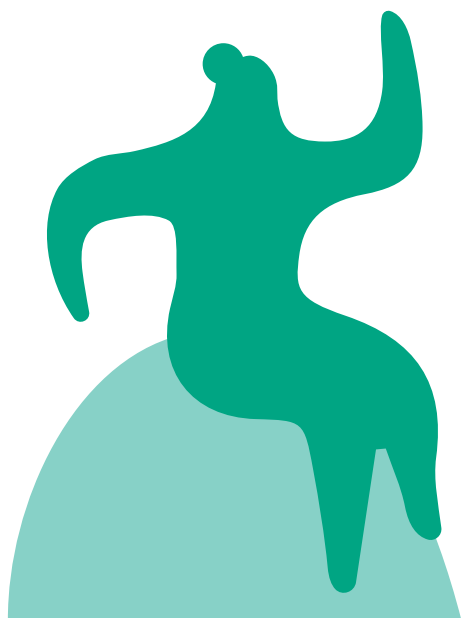
Ebaluazioak agerian utzi du parte-hartzea, komunikazioa eta ikaskuntza-prozesuak funtsezkoak izan direla egitura inklusibo eta demokratikoagoetarantz aurrera egiteko, baina oraindik ere, eremu batzuetan, erronka garrantzitsuak daukagu jorratzeko. Komunikazioko, partaidetzako eta erabakiak hartzeko prozesuak zehazteak argitasuna eta gardentasuna hobetu ditu, batez ere taldearen eta Zuzendaritza Batzordearen arteko harremanean eta erakunde berrien harreran.

Hala ere, esparru horiek gehiago gizarteratu behar direla azpimarratu da, eta alderdi batzuk gehiago argitu behar direla, sare osoak benetan erabiltzen dituela bermatzeko. Era berean, Bilerak Bizigarriak eta antzeko tresnak txertatzeak — bileretarako metodologia— dinamika bidezkoagoak ahalbidetu ditu zenbait espaziotan, nahiz eta dinamikak espazio batzuetan beste batzuetan baino gehiago erabili diren.

Ebaluazioak, halaber, zailtasunak identifikatu ditu emakumeak gobernantza-espazioetan ahalduentzeko eta sarearen oinarri soziala dibertsifikatzeko, bai eta BIZIGARRI apustu politikoaren eta haren komunikazio-adierazpenaren arteko koherentzia indartzeko beharra ere.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA AIREZ

Azkenik, identifikatu du hasieran adierazle argirik ez egoteak eta erantzukizunak genero-erreferentean biltzeak agerian uzten dutela sareko egitura guztien erantzukidetasuna indartu behar dela eta jarraipen-sistemak eta adierazleak hobetu.

Aldaketa hori aire bidezko bidaiatzat hartzen da, distantzia hartzeko, begirada zabaltzeko eta sarearekin barrurantz eta kanporantz konektatzeko aukera ematen duena. Osatzen duten hiru bideek ikuspegi partekatu horri eustea ahalbidetzen duten mekanismoak artikulatzen dituzte: partaidetza feminista eta ekitatiboa, dauden aniztasun eta desberdinkeriei erantzungo diena; Bizigarrirekin bat datorren komunikazio estrategikoa; eta sarearen eguneroko bizitzan txertatutako jarraipen-, ebaluazio- eta ikaskuntza-sistema.

Zehaztu diren geldialdiak bat datoz ebaluazioaren ikaskuntzekin: parte hartzeko gaitasunak indartzea ikuspegi feminista interseksionala kontuan hartuta; gobernantza-eredua eta parte hartzeko guneak aztertzea; oinarri soziala zabaltzea eta dibertsifikatzea; komunikazio-identitate komuna izatea; eta BIZIGARRI prozesuko ikaskuntzak sistematizatzea, sarera itzultzeko eta kanporantz proiektatzeko. Aldaketa horri esker, ikaskuntzak ez dira sakabanatuta geratzen, **partekatu, itzuli eta Plan osoaren egiturazko euskarri bihurtzen dira.**

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA AIREZ

3.1. BIDEA

Sareko espazioetan parte-hartze ekitatiboa eta feminista indartzea, dauden aniztasunak eta desberdinkeriak kontuan hartuta.

GELDIALDIA	ARDURADUNA	PARTE-HARTZAILEAK	ADIERAZLEA
3.1.1 Parte hartzeko eredu eta tresnetan gaitasunak eta prestakuntza indartzea, ikuspegi feminista interseksionala kontuan hartuta.	Zaindaria	Erakunde bazkideak, Zuzendaritza Batzordea, lantaldeak eta talde teknikoak .	- Parte hartzeko gaitasunak indartzeko egindako ekintzen kopurua. - Parte hartzeko guneetan irisgarritasun eta bizigarritasun handiagoa hautematea.
3.1.2 Sarearen gobernantza-eredua eta parte hartzeko guneak aztertzea, bai eta haien artikulazioa ere.	Tripulazioa	Zuzendaritza Batzordea eta erakunde bazkideak.	Sareko guneen artikulazioan identifikatutako eta ezarritako hobekuntzak.
3.1.3 Sareko oinarri soziala zabaltzea eta dibertsifikatzea.	Koordinazio-taldea	Zuzendaritza Batzordea.	- Sareko erakundeen aniztasuna aldatzea. - Begiraden aniztasun handiagoa hautematea ikuspegi feminista interseksionala kontuan hartuta.
3.1.4 Parte hartzeko protokoloak eta prozedurak zehaztea, erakunde bizigarrien esparrutik.	Koordinazio-taldea	Zuzendaritza Batzordea eta lantaldeak.	- Hobetzeko egindako eta/edo aztertutako protokoloen/prozeduren kopurua. - Sortutako edo hobetutako protokoloen/prozeduren argitasuna eta erabilera eraginkorra.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA AIREZ

3.2. BIDEA

BIZIGARRI Komunikazio Plan bat diseinatzea eta ezartzea, sareak erakunde bizigarrien alde egindako apustu politikoa eta jardunbideak ikusarazteko.

GELDIALDIA	ARDURADUNA	PARTE-HARTZAILEAK	ADIERAZLEA
3.2.1 Bizigarri identitate grafikoa zehaztea.	Zaindaria	Komunikazioaren arduraduna.	• Identitate zehaztua eta erabilia. • Irudiaren eta apustu politikoaren artean hautemandako koherentzia.
3.2.2 Plan operatiboetan barneko eta kanpoko komunikazio-agenda txertatzea.	Zaindaria	Komunikazioaren arduraduna.	• Komunikazio-agenda duten plan operatiboen kopurua. • Komunikazio-ekintzen koordinazioan hautemandako hobekuntzak.
3.2.3 Komunikaziorako gaitasunak, guneak eta materialak garatzea ikuspegi feminista interseksionala kontuan hartuta.	Zaindaria	Talde teknikoa, Zuzendaritza Batzordea, erakunde bazkideak eta lantaldeak.	• Egindako ekintzen/materialen kopurua. • Material eta ekintza horien erabilgarritasunaren hautematea.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. BIDAIA AIREZ

3.3. BIDEA

BIZIGARRI prozesuaren jarraipena, ebaluazioa eta ikaskuntza egiteko sistema garatzea.

GELDIALDIA	ARDURADUNA	PARTE-HARTZAILEAK	ADIERAZLEA
3.3.1 Planaren jarraipen-eta ebaluazio-eredu bat zehaztea.	Zaindaria	Tripulazioa	• Zehaztutako jarraipen-eredua. • Ereduaren erabilgarritasunari buruz genero-erreferenteak duen hautematea.
3.3.2 Jarraipena sarean dauden egituretan txertatzea.	Zaindaria	Tripulazioa, Iparrorratzak.	• Erakundean gaitzargarik ezaren hautematea. • Planaren jarraipenean erantzukizuna duten espazioek eta pertsonak beren zeregina baloratzea.
3.3.3 Ikaskuntzen sistematizazioa eta hedapena.	Zaindaria	Tripulazioa	• Itzulketen eta material partekatuen kopurua. • Ikaskuntzen erabilgarritasuna sarerako eta aliatuentzako.

4. II. BIZIGARRI PLANA 2026-2031. LABURBILDUZ

1. ALDAKETA REAS Euskadik identitate eta jardunbide feminista interseksionala finkatu du sarean, Erakunde bizigarrien kontzeptuaren inguruan	2. ALDAKETA REAS EUSKADIk lan-politika feminista finkatu du erakunde bizigarriak eraikitzeko ardatz estrategiko gisa	3. ALDAKETA REAS Euskadik partaidetza feminista, komunikazioa eta ikaskuntza kolektiboa bultzatzen duten espazioak, prozesuak eta tresnak finkatu ditu
1.1. BIDEA BIZIGARRIren inguruan esparru etiko partekatu bat zehaztea eta finkatzea, sarearen identitatea indartzeko eta erakunde bazkideen atxikimendua sustatzeko.	2.1. BIDEA Lantalde horizontal, kohesionatu eta erantzukide batean oinarritutako elkarlaneko koordinazio-eredua indartzea.	3.1. BIDEA Sareko espazioetan parte-hartze ekitatiboa eta feminista indartzea, dauden aniztasunak eta desberdinkeriak kontuan hartuta.
1.2. BIDEA REAS Euskadi Ekonomia Sozial eta Solidarioan (ESS) sensibilizatzeko, prestatzeko eta hausnarketa kolektiboa egiteko gune gisa sendotzea, ikuspegi feminista interseksionala oinarritzat hartuta.	2.2. BIDEA Taldearen lan-akordioak berrikustea eta indartzea, zaintzak, ekitatea eta lanaren jasangarritasuna erdigunean jarriko dituen ikuspegi feminista kontuan hartuta.	3.2. BIDEA BIZIGARRI Komunikazio Plan bat diseinatzea eta ezartzea, sareak erakunde bizigarrien alde egindako apustu politikoa eta jardunbideak ikusarazteko.
1.3. BIDEA Ekonomia Sozial eta Solidarioan jardunbide feministak gauzatzeko erakundearen arteko lankidetzak bultzatzea.	2.3. BIDEA Lan-politika feministarako printzipioen eta akordioen esparruan sakontzea eta proiektzioa egitea.	3.3. BIDEA BIZIGARRI prozesuaren jarraipena, ebaluazioa eta ikaskuntza egiteko sistema garatzea.

Eraldaketa feminista
Transformación feminista